

FOR BORGERE, PÅRØRENDE OG PLEJEPERSONALE

Om omsorgstandpleje og tandpleje for seniorer

Nr. 7 December 2014 Side 1 af 2

Få nyhedsbrevet direkte på mail

Klik her eller skriv en mail til nyhedsbrev@tandplejeinformation.dk

Afmeld dig **her**.

MODEL FOTO

Hvordan børster jeg tænder på borgere med demens?

BREVKASSEN: SPØRG JOHAN

»Kære Johan

Til daglig arbejder jeg på et demensafsnit og kan her møde udfordringer i forbindelse med den daglige tandbørstning. Jeg guider, bruger spejling og piktogrammer, men oplever, at det ikke altid lykkes med disse metoder. Derfor vil jeg høre, om I skulle have kendskab til yderligere modeller, som jeg/vi kan gøre brug af.

Mvh Grethe, SSA.«

Kære Grethe

Tak for dit spørgsmål.

Det kan være rigtigt vanskeligt at børste tænder på demensprægede borgere.

Et par af de værktøjer, du bruger (fx

spejling) virker på nogle borgere, mens andre kræver andre metoder.

Syng en sang: Nogle steder har man haft held til at få borgeren til at samarbejde om tandpleje, når man (fast hver gang) sang en sang, der relaterede til situationen, fx »Du skal børste dine tænder, hver gang du vasker hænder ...«.

Massér kinden: Andre steder har man haft held til at få nogle af de demente, der er sværest at nå, til at samarbejde ved forinden forsigtigt i et stykke tid at massere kinder/mundregion.

Elektrisk tandbørste: Nogle gange kan man få lov til at anvende en elektrisk tandbørste (der jo er meget god at bruge i disse situationer) ved forinden at køre børstehovedet på borgerens håndryg, så han/hun kan vænne sig til lyden og roterende bevægelser.

Her er et par generelle råd

- Sørg for at skabe tryghed, ved fx at borgeren kender den person, der skal yde mundpleje.
- Forklar langsomt og tydeligt (vis og fortæl) i detaljer. Sørg for at borgeren ved, hvad der skal ske. Man kan hurtigt komme til at være for hurtig i sin tilgang til opgaven.
- Find det rette tidspunkt på dagen. Ofte er borgeren meget træt ved sengetid og formår derfor ikke at samarbejde så godt på dette tidspunkt.
- Tandbørstningen skal være så skånsom som muligt. (Se hvordan i vores nyhedsbrev nr. 5, som du finder på www.omsorgstandpleje.org)

Mvh

Johan, Tandplejer.

Spørg Johan om tandpleje for ældre borgere. Du får svar direkte fra Johan og samtidig lægges spørgsmål og svar ud på vores brevkasse.

Stil et spørgsmål eller se vores brevkasse ved at sende en mail til brevkasse@omsorgstandpleje.org eller ved at **klikke her**.

Klik her og få et svar!

Hvis borgeren ikke er visiteret til omsorgstandplejen, læs mere på seniortandpleje.org

Send os gerne dine forslag, bidrag eller kommentarer:

Tandplejeinformation Aps • Solrød Center 70, 1. • 2680 Solrød Strand
info@tandplejeinformation.dk

FOR BORGERE, PÅRØRENDE OG PLEJEPERSONALE

Om omsorgstandpleje og tandpleje for seniorer

Nr. 7 December 2014 Side 2 af 2

Du skal have ekstra fokus på mundplejen hos borgeren med dysfagi.

Vær opmærksom på fejlsynkning

FEJLSYKNING/SYNKEBESVÆR - OGSÅ KALDET DYSFAGI I FAGSPROG - FOREKOMMER HYPPIGT BLANDT BEBOERE PÅ PLEJECENTRE OG PLEJEHJEM. DET KAN VÆRE EN FØLGEVIRKNING AF SYGDOMME SOM ALZHEIMERS DEMENS, PARKINSONS OG MULTIPEL SKLEROSE OG KAN OGSÅ FOREKOMME HOS BORGERE, DER HAR HAFT HJERNEBLØDNINGER ELLER HOVED-HALSKRÆFT.

Risiko for lungebetændelse

Borgere, der har lidelser, der giver dysfagi, er tit svære at børste tænder på. Det kan være fordi de har svært ved at samarbejde om tandbørstningen. De har derfor ofte dårlig mundhygiejne. Når

en borger får maden eller spyttet i den gale hals på grund af deres fejlsynkning, ender mundhulebakterier i lungerne i stedet for i mavesækken. Dette kan resultere i lungebetændelse – nogle gange med dødelig udgang.

Dårlig ånde er ofte lig med dårlig mundhygiejne

Kom den dårlige ånde til livs

- Børst tænder dagligt langs tandkødsranden.
- Rengør dagligt proteser grundligt.
- Brug tandtråd, tandstikker eller mellemrumsbørster i tandmellemrummene.
- Brug lindrende midler mod mundtørhed.
- Børst tungens overside grundigt med en blød tandbørste eller brug en tungeskraber.
- Tyg sukkerfrit tyggegummi eller spis pastiller. Dette stimulerer spytdannelsen.
- Spis jævnlige små måltider og drik hyppigt vand, så mundtørhed undgås.
- Gør personer med dårlig ånde opmærksomme på problemet, selv om det kan være grænseoverskridende.
- Få råd fra brevkassen på omsorgstandpleje.org, hvis du plejer en borger med dårlige ånde, eller selv lider af tilstanden.

DÅRLIG ÅNDE ER NOGET MANGE ÆLDRE BORGERE LIDER AF. I LANGT DE FLESTE TILFÆLDE SKYLDES DET AT MUNDHYGIEJNEN IKKE ER GOD NOK. DU SKAL DERFOR VÆRE MEGET OPMÆRKSOM, HVIS DEN ÆLDRE BORGERE, DU PLEJER, LUGTER UD AF MUNDEN.

Når mundhygiejnen er dårlig, opstår der ildelugtende svovlforbindelser fra de forrådnelsesbakterier, der sidder langs tandkødsranden, i tandmellemrummene eller på tungen. Det samme er tilfældet, hvis borgeren har ubehandlede huller i tænderne eller parodontose (med dybe tandkødsломmer), eller hvis borgeren har en protese, der ikke bliver rensset dagligt.

Gode råd til mundpleje af borgere med dysfagi/fejlsynkning

1. Sørg for at borgeren sidder/ligger så tilbageløb af mundindhold minimeres. Det er bedst, hvis borgeren er siddende, eller ligger på siden.
2. Brug en tandbørste med et lille børstehoved så du nemt kan børste langs tandkødsranden og så ubehaget for borgeren minimeres. Desuden er det nemmere at børste med et lille børstehoved, hvis borgeren har vanskeligt ved at åbne munden helt op.
3. Brug evt. duraphat-tandpasta med højt fluorindhold. Borgere med dysfagi har øget risiko for få huller i tænderne.

4. Brug et fingerbeskytter, til at sætte imellem borgerens tandrækker i modsat side af, hvor du skal børste. Så kan borgeren slappe af i munden og du kan se, hvor du børster.
5. Fortæl altid borgeren, hvad du gør. Det letter arbejdet og borgeren føler sig ikke »overfaldet«.

Andre årsager til dårlig ånde

Hvidløgsånde: Dårlig ånde kan komme, hvis man spiser mad med stærk lugt. Du kender fx den karakteristiske »hvidløgsånde« eller »kaffeånde«.

Denne type dårlig ånde er som regel forbigående.

Medicin: Den mundtørhed som bl.a. medicinindtag kan medføre, kan også give dårlig ånde. Vores spyt er med til at skylde bakterier ud, og hvis vi ikke har nok spyt, får vi nemt dårlig ånde. Det er især medicin mod depression, der kan give tør mund.

Beskadigede spytkirtler: Hvis spytkirtlerne er beskadigede som følge af fx strålebehandling, kan der også opstå problemer med mundtørhed, og det kan i sidste ende forårsage dårlig ånde.

Infektioner: Infektioner i næse og bihuler, og sygdomme i luftveje og/eller sygdomme i mave-tarmkanal kan også være årsag til dårlig ånde.

Diabetes: Borgere med diabetes kan også få dårlig ånde. Ofte vil ånden lugte lidt af acetone (»ketonånde«).

PRINT ELLER DEL PÅ MAIL Omsorgstandpleje.orgs nyhedsbrev kan nemt deles med dine kollegaer. Print det ud og hæng det op eller del det på mail.